UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1595. usque ad annum 1600

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1773

VD18 90118677

§. 19. Henrici Regis oratio ad Senatus Deputatos pro obtinenda edicti sui confirmatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-67263

Visual Library

Pater Brulartus Cappucinus Sillerii Toparchæ frater, qui in ſuis ſermonibus contra pernicioſam hanc indulgentiam vehementer declamabat, eapropter hoc edictum præſente adhuc Cardinali nec promulgatum, nec ab illo Senatu Catholico ad acta relatum eſt: Rex tamen pacem, quam immodice exoptabat, exinde præpediri veritus, omnem auctoritatis ſuæ vim eo impendere cogebatur, ut tandem Pariſienſis Senatus die vigeſima quinta Februarii anno ſequenti hoc edictum confirmaret, ea tamen lege, ut ei illud additis, demptisque aut reſtrictis quibusdam immutare integrum eſſet, quod Rex haud reluctanter conceſſit. Poſtea Pariſienſis Senatus exemplum reliquæ hujus Regni Curiæ ſequebantur, potiſſimum illis permotæ rationibus, quas Henricus Rex ad obtinendam hujus edicti confirmationem proponebat, habita hanc in rem oratione, quæ huc referri meretur, eoquod Regis affectum erga Religionem, & Patriam luculento argumento teſtatum reddit.

§. XIX

Henrici Regis oratio ad Senatus Deputatos pro obtinenda edicti ſui confirmatione.

Sæcul. XVI. A.C. 1598.

Intellexi equidem, inquiebat Rex, "ra-
„tiones, preceſque, quas Senatus
„mei Curia ore, & calamo interpoſuit,
„mihique per Seguerium Præſidem ex-
„hibuit: excipere quoque paratus ſum
„ſemper omnes propoſitiones, quas viri
„meo obſequio addicti, ut par eſt, et
„ſincero affectu mihi exponent: poſtre-
„mas vero literas veſtras ſecretiori Se-
„natui meo exhibui, meumque edictum
„tam circa ea, quæ mihi expoſuiſtis,
„quam circa Senatus mei monita inno-
„vari iuſſi: mihi equidem perſuaſum ha-
„beo, quod vos omnes Religionis ſtu-
„dio impulſi fueritis: attamen Religio
„Catholica nonniſi per pacem conſerva-
„ri poteſt, nam Regni pax eſt pax Ec-
„cleſiæ: ſi ergo pacem diligitis, me quo-
„que diligetis, quod tamen non feciſtis,
„dum meam fidem vobis eſſe ſuſpectam
„oſtendiſtis; idem enim facitis, quod
„exteri, imo mei etiam hoſtes contra me
„fecerunt. Num tolerandum eſt, quod
„omnes Chriſtianæ Reipublicæ Princi-
„pes me tanquam primogenitum Eccle-
„ſiæ Filium, Regemque Chriſtianiſſi-
„mum colant, & ipſemet ſummus Pon-
„tifex me pro Catholico habeat: vos
„autem, qui mei Senatores eſtis, me ſu-
„ſpectum meis ſubditis reddere velitis,
„petatisque, ut hi de meæ fidei integri-
„tate dubitent? ſum Catholicus, &
„ qui-

„quidem Catholico-Romanus, ſimilis „tamen illi Paſtori, qui lenitatis voce o„ves ſuas ad ovile reducere ſatagit: „num verbis meis, quæ de me audiſtis, „credere non vultis? Papa, & Hiſpa„niæ Rex illis fidem adhibent, & vos „adhuc de me dubitatis? haud ignoro, „quod Regnum meum, niſi ſalva Reli„gione Catholica, ſubſiſtere nequeat: aſt „nec Religio, nec Regnum niſi per me „ſalvum eſſe poteſt: veſtræ autem diffi„cultates contra meum edictum motæ „vehementer res meas turbant; non „deſunt enim imbecilles falſis ſuſpicio„nibus, quæ ipſis ingeruntur, uſque a„deo ſeducti, ut quisquam ex me ſciſci„tari auſus fuerit, an ergo Pariſiis duæ „Eccleſiæ, una Catholicorum, altera „Hugonottarum erigantur, inſolitumque „ſit, quod Hugonottæ in Pariſina urbe „pro ſuis concionibus Eccleſias poſſi„deant?

Sæcul. XVI. A.C. 1598.

„Lubenti quidem animo omnium „meorum ſubditorum monita excipio, „& ſi ea ſalutaria ſunt, illa etiam ample„ctor, ſique eorum opinionem mea ſa„niorem deprehendo, lubens eam im„muto: nam nullus ex vobis eſt, qui me „accedens dicet: *Rex! rem omnium judicio „injuſtam attentas*, quin hunc proniſſimis „auribus excipiam: en! nunc res in eo

Sæcul. XVI
A. C. 1598.

„eſt, ut tandem omnes falſi rumores
„diſſipentur, nec ultra Catholicos inter
„& Hugonottas diſcrimen fieri oportet:
„nam neceſſe eſt, ut unaomnes ſint fi-
„deles Galli, & Catholici Hugonot-
„tas probæ vitæ exemplo ab errore re-
„vocent: non ergo perverſis rumoribus,
„qui univerſum pervagantur regnum,
„anſa eſt præbenda: vos autem horum
„cauſſa exiſtitis; eoquod edictum meum
„confirmare cunctati ſitis, in variis enim
„locis divulgabatur, quod Nannetense
„edictum idem ſit, ac illud, quod olim
„in menſe Januario fuit promulgatum.
„Scio equidem, quod in regno meo
„Catholici numero ſint potiſſimi, verum
„nec erunt, nec eſſe poterunt Catholici
„absque meo auxilio: porro jam a longo
„tempore quoddam agitavi conſilium,
„illudque executioni mandare deside-
„ravi, ſed id pace non reddita exequi
„non potui. Ceterum repeto, ſum Rex,
„& Paſtor, qui mearum ovium ſangui-
„nem effundere nequeo, ſed illas leni-
„tate revocare cupio: hinc iterum, ite-
„rumque vobis declaro: ſum Rex Ca-
„tholicus &c. præcipio etiam, ut Ca-
„tholici morum probitate eluceant,
„quam in rem quibusdam meis ſubdi-
„tis beneficia contuli, ut iis ſuos filios
„alere poſſint, quatenus hi aliquando ad

„ Ex-

„Eccleſiæ munia idonei evadant: vos au- „tem tumultibus, quos per veſtras ter- „giverſationes in regno meo fovetis, „mea conſilia evertitis: veſtra etiam re- „pulſa Hugonottis anſam ſuppeditavit, „ut cœtus agendi facultatem a me pe- „terent; exinde enim intellexerunt, „quanta prævaleant potentia. Sane, etſi „Hugonottis etiam pecuniarum ſubſi- „dia contuliſſetis, non tamen adeo mu- „nificos, quam hac agendi ratione feci- „ſtis, vos erga illos exhibuiſſetis, ideo „haud temere ſuſpicor, quod illi ex vo- „bis nonnullos, qui meæ reſiſtunt vo- „luntati, auro corruperint: enimvero „quando adverſus Calviniſtas, dum ad- „huc ex eorum numero eram, edicta „promulgabantur, præ gaudio exilie- „bam, dicens: *Deo ſint laudes, modo ad* „*quatuor, modo ad ſex armatorum millia* „*copiæ noſtræ excreſcent,* & reipſa ſemper „exercitus noſtri numerus augebatur; „hi enim, qui antea diſperſi erant, ad „ſigna redire cogebantur: jam vigeſi- „mus quintus effluxit annus, ex quo „Calviniſtis præeram, exinde vero o- „mnium animos mihi perſpectos habeo, „& noſco illos, qui bellum deſiderant, „nec minus noſco etiam eos, qui pacem „exoptant: noſco illos, qui Religionis „Catholicæ ſtudio arma ſumpſerant, nec „minus cognitos habeo eos, qui ex am-

Saecul. XVI. A.C. 1598.

Sæcul XVI. A.C. 1598.

„bitione, & Hiſpanæ factionis impulſi
„bellum geſſerunt: denique noſco illos,
„qui ex Calviniſtis nonniſi prædandi cu-
„piditate adacti erant, quorum omnis ge-
„neris aliqui, etiam ex Catholicis, nume-
„rabantur. Summo ſane labore conſtiti,
„ut Hugonottas ad obſequium reduce-
„rem; prout etiam defunctus Rex pro-
„pterea in ſuo regno plurima perpeſſus
„eſt, interim ego ſemper pacis ſtudio-
„ſus, patriæque affectus eram; teſti
„mihi eſt Belleverius, qui ſæpius me-
„cum egit: exinde autem ortum tra-
„xit, quod multi de me, pluribusque a-
„liis, qui diſciplinam, pacemque dilige-
„bant, obloquerentur, nosque canes
„mutos appellitarent, quos inter Biro-
„nius erat: nec id ignorat Conneſtabi-
„lis, qui hic præſens eſt. Referam, quæ
„circa duos Calviniſtas me Rothomagi
„accedentes mihi evenerant, quorum
„tamen nomina impræſentiarum reti-
„ceo: horum unus circa ſectæ ſuæ cau-
„ſam ampliſſimis verbis ediſſerens aie-
„bat, quod propter conſcientiæ liberta-
„tem omnia reliquiſſet, ac potius o-
„mnium, quam animæ, jactura eſſet to-
„leranda: poſtquam igitur hic ſuum ab-
„ſolverat ſermonem, ad illos, qui co-
„ram erant, huncque perorantem per-
„ceperant, converſus inquiebam: nihil
„horum credatis velim: ipſe vero me
„allo-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

„alloquens ſubjunxit: cur non Rex po- Sæcul. XVI. A. C. 1598.
„tentiſſime? cui ego: de te loquor,
„tuis autem verbis nullam fidem adhi-
„bendam repeto, quia quotiescunque
„contra Calviniſtas edictum fuit editum,
„ſemper Miſſæ Sacrificio interfuiſti, &
„ſi una Miſſa tibi non ſufficiebat, etiam
„alteri, & nonnunquam tertiæ præſens
„aderas: alteri vero, qui haud abſimi-
„lia de ſua ſecta proferebat, repoſui:
„haud ignoras, quod fur, latro, & prodi-
„tor fueris, quantumvis enim ex meis
„Conſiliariis unus extiteris, propterea
„tamen te ex Senatu meo ejeci. Ce-
„terum vos mala, & bona regni mei non
„adeo probe perſpecta habetis, ſicut ego,
„qui omnes, quibus laborat, lanquores
„dignoſco, & absque præſumptione di-
„cere audeo, quod illos melius, quam
„omnes mei Prædeceſſores, cognitos
„habeam: inſuper remedia cognoſco,
„nam id didici ex calamitatibus, qui-
„bus opprimebar, necnon ex neceſſita-
„tibus, quibus immerſus eram; id vero
„absque propria experientia adeo per-
„ſpicue cognoſcere non potuiſſem. Plu-
„res, quam vos omnes, gratias, ac bene-
„ficia a Deo recepi, nec propterea in-
„gratum animum exhibere volo; mea
„enim indoles ingratitudinem abhorret:
„equidem erga Deum ſatis gratus eſſe
„nequeo, ſaltem tamen ſpero, me ab eo

Sæcul. XVI.
A.C. 1598.

„obtenturum gratiam, ut ſemper pia fo-
„veam deſideria. Sum Catholicus, nec
„permittam, ut in Catholicæ Religionis
„fervore quisquam in regno meo me
„ſuperet: aſt ex privati quæſtus ſtudio
„ſe Catholicum gerere, nefas eſt, inte-
„rim mihi firmiter perſuaſum habeo,
„quod regnum a Religione non ſit ſe-
„parandum: de cetero percepta vix re-
„pulſa, qua ceteræ meæ Curiæ meam
„declarationem anno milleſimo quingen-
„teſimo nonageſimo quarto confirmare
„renuerunt, prout & vos etiam feci-
„ſtis, mox Hugonottæ Caſtri-Eraldi
„ampliora quam antea poſtularunt, præ-
„cipui equidem ex iis, qui huic Conven-
„tui intererant, ac regni ſalutem cordi
„habebant, nequaquam petere auſi ſunt,
„ut ſuæ Sectæ conſiliarii ad Senatum
„admittantur, potiſſima tamen ſuffra-
„giorum pars, ac ſeditioſorum, & tur-
„bidorum multitudo prævalebat, ſicut
„in ſocietate fit, ubi ſuffragiorum nu-
„merus ſaniorem partem ſuperat: haud
„ignoro, cujus conditionis ſint eiusmo-
„di conventus, ubi tot exiſtunt Reges,
„quot Conſiliarii: ipſus ego regnante
„defuncto Rege hiſce cætibus interfui,
„ac nonniſi ægerrime hoſce homines
„ad mea juſſa inclinare poteram, tan-
„dem vero ſuperior evaſi, ac dicere au-
„deo, quod quidem antea plures in re-

„gno

Sæcul.XVI. A.C. 1598.

„gno meo ejusmodi Reges exſtiterint, „ſed illos ego expulerim, unde eis ſat „indicavi, quod nonniſi nominetenus,ac „depicti Reges fuerint.„

„Exprobratur mihi, quod Calviniſtis „faveam, nec deſunt, qui de me diffi- „dentiam aliis inſpirare ſatagunt: aſt ſi „Religionis Catholicæ excidium inten- „derem, non eam hucusque agendi ra- „tionem tenuiſſem, nec vos me præpe- „dire poſſetis, ſi hujus fidei ruinam de- „ſiderarem: poſſem enim viginti arma- „torum millia accerſere, & quoscun- „que luberet, inde ejicere, & ſiquem „exilio plecterem, is obedire cogeretur, „inſuper poſſem etiam vobis dicere: *Do- „mini Judices, volo, ut edictum meum aut „confirmetis, aut mortem ſubeatis:* verum „hac ratione tyrannum agerem, hoc „autem regnum non tyrannorum more „mihi vindicavi, ſed mihi naturæ jure „debetur, illudque meo ſudore acquiſi- „vi: hinc regnum meum felix reddere „decrevi duplici connubio, quorum pri- „mum iamiam circa Sororem meam „alteri nuptam perfeci, ſecundo autem „matrimonio Franciæ pacem reddere „deſidero, id tamen perficere nequeo, „niſi edictum meum confirmetur: er- „go confirmate illud; mea equidem ju- „ſtitia eſt dexterum meum brachium, „ac etiamſi absque dextero brachio eſ-

Sæcul. XVI. A.C. 1598.

„ſem, regnum tamen meum ſiniſtro bra-
„chio ſuſtentabo, majori quidem labore,
„ſuſtentabo tamen, & forte melius, quam
„vos. Nunc vos eſtis Præſides, & Conſi-
„liarii, neſcitis autem, an veſtri Filii
„eodem functuri ſint officio: ego au-
„tem ſum certus, quod mei Filii, ſi quos
„ſuſcepero, Reges ſint evaſuri.

„Haud ignoro, quod in meo edicto
„vobis præ ceteris diſpliceat Miniſtrorum
„electio: aſt neceſſitate ad id compul-
„ſus eram; nec diffiteor, me anno mil-
„leſimo quingenteſimo nonageſimo quar-
„to in mea declaratione vobis pollici-
„tum, quod ad mei Senatus curiam nul-
„lum, niſi Catholicum, Conſiliarium, vel
„alium Miniſtrum admittere velim: aſt
„ipſa repulſa, qua Burdegalæ, & alibi
„hujus meæ declarationis confirmatio
„fuit denegata, Hugonottis anſam præ-
„buit, ut Sectæ ſuæ viros tanquam
„Conſiliarios ad meos Senatus admitti
„poſtularent: mihi equidem in mentem
„venerat, malo, quod ob immoderatum
„Miniſtrorum numerum in regno meo
„graſſatur, remedium allatum iri, ſi plu-
„ra officia ſupprimerem: aſt neceſſitas,
„quæ temporum lex eſt, nunc hæc,
„nunc illa mihi ſuggerebat, nolo tamen
„ad meum Senatum Conſiliarios Cal-
„viniſtas plures, quam in meo edicto
„ſancitos, admittere, ex quibus dunta-
„xat

„xat quatuor erunt, nam reliquos duos Sæcul. XVI.
„eis promiſſi duntaxat, ſi illorum offi- A.C. 1598.
„cium vacat, vel mors contingat; offi-
„cia enim mei Senatus, uti noſtis, in
„caſum mortis ſupprimi ſolent: ſcio e-
„nim, quod regni mei ſalus, nec non re-
„rum mearum conditio non permit-
„tant, ut officiis alios, quam Catholicos,
„præficiam, imo quamdiu adhuc Cal-
„viniſtis adhærebam, nonniſi Catholi-
„cos officiis publicis præeſſe volui, ſa-
„tis perſuaſus, quod id regni utilitas de-
„poſcat: nec etiam in præcipuis urbi-
„bus ullos alios Vicarios, & Guberna-
„tores, niſi Catholicos, nominare volo,
„nam ſcio perbene, quantæ auctoritatis
„ſint ejusmodi officia, & quantum ſe eo-
„rum extendat jurisdictio; Rupellis e-
„nim eram, ubi Vicarii potentiam ex-
„pertus ſum, quamvis urbis cives nil
„intentatum reliquiſſent, ut ſuam, alio-
„rumque auctoritatem ſartam ſerva-
„rent; ſi enim Vicarius, & Gubernator
„conſpirant, actum eſt de juſtitia, & æra-
„rio, nam cetera nihil proſunt. Attamen
„a vobis præpedior bonum procurare,
„quod ex confirmato edicto reſultaret;
„oblata enim occaſione Catholicos Mi-
„niſtros urbibus, quas Calviniſtæ tenent,
„præficere ſtatui, uti iam feci Nemauſii,
„ubi Prætorem Religione Catholicum
„nominavi, quamvis Hugonottæ mille
quin-

Sæcul. XVI.
A.C.1598.

„quingentos aureos amplius, quam Ca-
„tholici, pollitici eſſent: teſtis mihi eſt
„Conneſtabilis, & Cancellarius, qui hu-
„jus officii diploma confecerunt: ergo
„Senatus mei viris exponite mentem
„meam, quam circa Conſiliariorum nu-
„merum, & generalium, ac particula-
„rium Vicariorum officia me habere
„nunc coram vobis declaravi.

„Non permittam, ut quiſquam me
„Catholicæ fidei fervore excedat; hi
„enim, qui ardentius Catholici videri
„geſtiunt, tales ſe ſimulant: præ ceteris
„omnibus diligo Pariſienſem meum Se-
„natum: fateri enim cogor, quod hic ſolus
„ſit locus ille, in quo hodiedum juſti-
„tia in regno meo reſidet, nec auro cor-
„rumpitur: in plerisque vero aliis meis
„Curiis juſtitia venalis exponitur, atque
„ille, qui duo aureorum millia donat,
„prævalet illi, qui minus diſpenſat:
„porro de hoc certus ſum, nam ipſus
„ego olim corradendis pecuniis ope-
„ram impenderam, & quidem ad priva-
„tos meos uſus.

„Ceterum veſtræ tergiverſationes,
„cunctationesque ad inſolitos tumultus
„in urbibus fomitem ſuppeditant; un-
„de etiam Turronii contra meum edi-
„ctum publicæ decernebantur ſupplica-
„tiones, quæ tamen potius ubique,
„quam in hac civitate, decerni debuiſ-

„ſent,

„ſent, cum ipſus ego illius Archiepiſco- Sæcul.XVI. A.C.1598.
„pum nominaſſem: inſuper ejusmodi
„ſupplicatio Cenomani fuit inſtructa eo
„fine, ut Judices ad rejiciendum hoc e-
„dictum a Deo permoveantur, quod ſa-
„ne nonniſi ex maligno impulſu factum
„eſt: nunc autem præpedite, ne deinceps
„ſimilia attententur: inſuper rogo vos,
„rem ita agatis, ut ea de re haud am-
„plius queri cogar, idque poſtrema vice
„factum ſciam.„

Hac Regis oratione vix non omnes regni Senatus permoti Nannetenſe edictum ad tabulas redegerunt, hacque ratione in eadem urbe, in qua ante triginta novem annos ob novæ ſectæ cauſſam prima Proteſtantium conſpiratio contra Guiſios inchoata eſt, hoc anno ibidem diuturnis hiſce hæreticorum tumultibus finis imponebatur.

§. XX.

Pacis negotium Vervini promotum.

Thuan. l. 120 Harræus de bell. Belg. Obſervat. Sur les Traités des Princes par Amelot Lettre d' Oſſat. 17. Decemb. 1598.

Interea pro urgendo pacis negotio Vervini die nona Februarii prima habebatur Seſſio, in qua nonniſi officioſæ præmittebantur ſalutationes: in ſecunda vero Commendator de Taxis alter Hiſpaniæ Legatus palam declarabat, quod Rex Catholicus omnes in Picardia occupatas urbes Henrico Regi reddere, &

Bla-